

Projekt lehkého taktického bezpilotního průzkumného prostředku je zastaven

Nad SOJKOU se stahují mračna

Text: Jan ZEMAN
Foto: autor a archiv

Bezpilotní průzkumný prostředek SOJKA-III byl vyvíjen déle než patnáct let a přes deset let je využíván v armádě. Nyní se zdá, že projekt dospěl do svého posledního stadia. Jeho schopnosti totiž armáda nedokáže naplno využít. Jedním z hlavních problémů je zastaralá konstrukce a vysoká poruchovost.

Průzkumný prostředek SOJKA-III prošel v posledních letech hned několika modernizacemi. Podstatně se zvýšil jeho dolet až na 100 kilometrů a velkých změn doznalo přístrojové vybavení. Digitální kamery s vysokým rozlišením snímají krajinu a obraz přenášejí do řídicího centra. Situace pod bezpilotním prostředkem se tak v reálném čase dostává přímo k vojákům i s informacemi o přesné poloze letounu.

Jenže koncepce tohoto prostředku má i své nevýhody. SOJKA-III musí startovat z rampy na vozidle a během letu se pohybuje ve výšce až dvou kilometrů rychlostí 130 – 180 kilometrů v hodině. Je naváděna rádiovým signálem ze země, což je podmíněno rádiovou a optickou viditelností.

Největším problémem je ale přistávací manévr. Průzkumný prostředek nemá

podvozek a musí sednout na upravené ploše o rozměrech 800 × 500 metrů, po které klouže až do samovolného zastavení. A právě to je největším problémem pro jeho nasazení v misích, kde by vojákům jistě pomohl získat cenné informace o zájmové oblasti. O náročnosti tohoto manévru svědčí skutečnost, že právě při přistání nejčastěji dochází k haváriím a závažným poškozením stroje. Druhou možností, jak SOJKU dostat na zem, je nouzové přistání s padákem, ale i tento postup je spojen s obrovskou mírou rizika poškození.

Průzkumný prostředek může nést až 30 kg zátěže. Standardně je vybaven širokoúhlou fotografickou leteckou kamerou A-39 sloužící pro snímkování z výšky kolem 600 metrů, televizní kamerou pro šikmé snímání terénu na vzdálenost až 60 kilometrů a zařízením GPS

Afakta

Co je SOJKA-III:

- Lehký taktický bezpilotní prostředek určený k vedení vzdušného optoelektronického průzkumu bojiště. V omezené míře může zajišťovat i úkoly elektronického boje.
- Taktický dolet: 60 – 100 km
- Rychlost letu při hlídování: 130 – 180 km/hod
- Vytrvalost letu: 1 – 3 hod.
- Operační výška: 50 – 2000 m
- Maximální vzletová hmotnost: 145 kg
- Užitečné zatížení: 20 – 30 kg
- Délka: 3,78 m
- Rozpětí křídel: 4,12 m

pro určení přesné polohy prostředku. Nevýhodou je chybějící zařízení pro sledování situace v nočních podmínkách. Jenže vybavení jednoho prostředku by stálo pět milionů korun a armáda by potřebovala minimálně dvě taková zařízení.

Soupravu SOJKA-III tvoří čtyři vozidla – přepravní vozidlo se čtyřmi bezpilotními prostředky, opravárenským a skladovým zařízením, vozidlem s instalovanou startovací rampou, pozemním řídicím

a vyhodnocovacím střediskem a dohledávacím terénním vozidlem. V letošním roce bylo s průzkumným prostředkem provedeno 42 letů v celkovém trvání 72 hodin.

Lehký průzkumný prostředek SOJKA-III byl využíván při zářijovém výcviku jednotek 4. brigády rychlého nasazení ve Vojenském újezdu Hradiště. Ve čtvrtek 25. září si jej přijel prohlédnout náčelník Generálního štábu genpor. Vlastimil Pícek, aby zjistil, za jakých podmínek je možné SOJKU-III využít v zahraničních operacích.

■ Jaké jsou tedy možnosti využití průzkumného prostředku SOJKA-III Armádou České republiky?

Zcela otevřeně musím říci, že se tento prostředek do prostředí misí nehodí a potvrzují nám to i naši koaliční partneři. V současnosti je totiž dávana přednost prostředkům mini UAV (Unmanned Aerial Vehicle), které jsou malé, lehké a k obsluze potřebují mnohem menší množství personálu. Jejich oblast průzkumu je v řádu několika kilometrů, což nám bohatě postačuje. Nepotřebujeme dělat průzkum ve vzdálenosti 60 kilometrů. Co se týče perspektivy projektu SOJKA, tak jsme v uplynulých měsících provedli generálku soupravy, ale tím to v podstatě končí. Rozhodli jsme se, že nadále tento projekt rozvíjet

nebudeme a nebudeme do něho vkládat další finanční prostředky. Až skončí jeho životnost, už budeme mít k dispozici mini UAV a začneme jednotku reorganizovat.

■ Životnost prostředku SOJKA-III končí v roce 2010. Jakým směrem se naše armáda v této oblasti vydá?

Určitě nebudeme tyto prostředky nahrazovat stejně velkými letouny. Na velké letouny, které jsou v současné době využívány v aliančních armádách, nemáme finanční prostředky. Budeme se proto orientovat na miniaturní UAV, které chceme používat především pro zvýšení bezpečnosti našich vojáků v zahraničních operacích.

■ Takže od roku 2011 bude mít Armáda České republiky ve výzbroji už nové průzkumné prostředky?

Ano. V současnosti zpracováváme střednědobý plán a od roku 2011 jsou na tento projekt vyčleněny finanční prostředky.

■ Kolik prostředků UAV budeme potřebovat?

V současnosti máme dvě soupravy SOJKA, ale souprav mini UAV bychom chtěli mít víc. Nyní vám ale nemohu ještě říci konkrétní číslo. Ještě to musíme analyzovat a propočítat.

■ Jaká bude finanční náročnost tohoto projektu?

Každá firma má sice odlišnou cenu, ale náklady na jednu soupravu nepřesáhnou 10 milionů korun.

■ Kdy by mohlo být vypsáno výběrové řízení?

Zatím přesně nevím, ale určitě to nebude dřív než v roce 2011.

